

מנהל פתוח הקרקע - קהילה ויער

ינואר 2017

מרכיבי פתוח פיסיים במחנות נוער תקופתיים ביערות קק"ל

מסמך מנחה

כפועל יוצא מחתימת האמנה ולאור הנחיית מפ"ק לקדם את פיתוח מחנות הנוער, ערך הצוות כמה פגישות עבודה שבהן הוגדרו הצרכים הפיסיים החיוניים למחנות הנוער התקופתיים. מסמך זה מרכז את המלצות הצוות המקצועי ומפרט את התשתיות הנדרשות, את הגופים האחראים להתקנתן ותחזוקתן, ולהשגת ההיתרים הנדרשים להקמת התשתיות וקיום המחנה.

המסמך נכתב בצוות שבו לקחו חלק נציגי מנהלי האזורים, מנהלים ורכזי קהילה ויער, מנהלי מחלקות תכנון וייעור ונציגי תנועות הנוער.

רקע

המחנות התקופתיים ביערות קק"ל פעילים בשני החודשים של חופשת הקיץ (חלקם גם בסוכות ופסח). בחודשים אלה מתרחשת במחנות פעילות אינטנסיבית ושוהים בהם רבים. הפעילות במחנה מאופיינת בשהייה רצופה של מספר ימים ובמסגרתה חווים החניכים מגוון פעילויות כגון בנייה מחנאית, פעילות שדה וספורט, חברה ויצירה וטיילות. הפעילות המחנאית ביער היא אחת מפעולות השיא של תנועות הנוער.

משך הפעילות של מחנות הנוער קצר יחסית. לפיכך, במחנות הנוער יש להסתפק בפיתוח מצומצם בלבד של תשתיות קבועות, כמתבקש ממקום שאינו בשימוש במשך רוב השנה. לצד תשתיות אלה יש להקים תשתיות זמניות ופריקות, שיוצבו בשטח במועדי הפעילות בלבד, ללא צורך בשינוי תכניות המתאר ליערות.

התשתיות הפיסיות המפורטות במסמך זה מתייחסות אך ורק למחנות התקופתיים משני הדגמים שבסעיף 1 שלהלן (מחנה גדול/קטן), המשמשים לפעילות האינטנסיבית בקיץ. המסמך אינו מתייחס לתשתיות באתרי לינת לילה המשמשים בעיקר לגיחות/מחנות נודדים במהלך כל ימות השנה, ושבהם שוהים במשך ימים מעטים קבוצות, משפחות ויחידים.

מנהל פתוח הקרקע - קהילה ויער

פירוט התשתיות הנדרשות:

- בכל מקום להלן בו צוין "באחריות קק"ל או/ תנועת הנוער הכוונה גם למימון.
1. מאפייני המחנות נקבעים ממשיך השהייה ומספר המשתתפים, לפיכך הוגדרו שני דגמים של מחנות:
א. מחנה קטן - תכולה עד כ 800 איש בו זמנית, גודל השטח כ 30 - 40 דונם.
ב. מחנה גדול - תכולה מעל 800 איש ועד כ 3500 בו זמנית, גודל השטח כ 100-120 דונם.
שטחי המחנות המצוינים לעיל כוללים שטחי חניה ודרך היקפית (אם קיימת).
 2. יצוין כי חלק מהמחנות וכן חניוני לילה ללינה בהיקף של עד כ 300 איש בו זמנית שהוכשרו בחלק מהאזורים, ראויים לשמש במהלך השנה כאתרי לינה לגיחות/ טיולים נודדים. כך תתאפשר גמישות תפעול וניצולת מרבית של השטחים בהתאם לצרכים משתנים של המשתמשים.
 3. התשתיות לשני סוגי המחנות יהיו בעלי מאפיינים דומים, ההבדל יהיה בכמות הנדרשת לכל תשתית.
 4. תשתיות מים: למחנה גדול נדרשת תשתית מים בספיקה של כ 30-50 קוב/שעה, ולמחנה קטן כ 15 קוב/שעה. בשני סוגי המחנות קק"ל תתקין צנרת עד לראש המחנה (נקודה ראשית אחת), הצנרת לחלוקת המים בתוך המחנה תבוצע על ידי תנועת הנוער.
 5. משטחים קשיחים: נדרשים כבסיס למטבח ואקונומיה, מקלחות, ושירותים. המשטחים יהיו יבילים או קבועים ללא יסודות בהתאם למתאפשר בשטח מבחינה פיסית ולהיתרים. ממשטחים אלה ניתן לפצל את צינורות המים האפורים אל בורות האיסוף/ניקוז. אספקת משטחים התקנתם ותפעולם באחריות תנועת הנוער. ההצבה/התקנה בשטח תעשה בכפוף לאישור קק"ל.
- טבלת כמויות מוערכות וגודל משטחים:

מחנה קטן	מחנה גדול	סוגי משטח
כ 4 משטחים 4x6 מ'	כ 8 משטחים, 6x4 מ' כ"א	למקלחות
משטח אחד, 10x10 מ'. (מטבח ואחסון ממוקמים יחד)	כ 15 משטחים, 3x6 מ' כ"א	מטבח
	משטח אחד, 10x10 מ'.	אקונומיה (מרכז מזון)

6. תנועת הנוער תספק את המבנים/מתקנים היבילים למטבח, לשירותים למקלחות וללוגיסטיקה ולאשפה ותהיה אחראית להצבתן, פירוקן והוצאתן מהשטח. המתקנים כולם יהיו יבילים ופריקים.
7. תשתיות חשמל: באמצעות גנרטור ופריסת רשת חוטים תוך שימוש בעצי היער ומבלי לפגוע בעצים (מומלץ השימוש בחבקים לדוג') והשלמה על עמודי עץ שיותקנו בשטח. תשתיות החשמל באחריות תנועת הנוער.
8. גידור ושערים: במידת הצורך תוקם גדר זמנית פריקה ושערים (גדר קלועה), באחריות תנועת הנוער.

מנהל פתוח הקרקע - קהילה ויער

9. שירותים/ ביוב גולמי: שימוש בשירותים יבילים, כימיים או אחרים, הכוללים מתקן איסוף, ריקון ופינוי הביוב הגולמי. אספקה ותפעול באחריות תנועת הנוער. מספר תאי השירותים יהיה בהתאם לדרישות הרישוי.
10. ניקוז ביוב מים אפורים: ה כוללים את מי המקלחות, הברזיות והמטבח (לא כולל שומנים).
תשתיות נדרשות: בנושא זה קיימות מספר אלטרנטיבות:
- במקומות שמתאפשר, איסוף באמצעות מכלי איסוף עיליים (במדרון) או פתרון עילי אחר. אספקת מכלים עיליים ותפעולם באחריות תנועת הנוער.
 - מכלי איסוף אטומים טמונים בקרקע - יש לרוקן את המיכל בתדירות במהלך המחנה. התקנת המכלים והסדרת קו הולכה אליהם על ידי קק"ל, תפעולם וריקונם באחריות תנועת הנוער (קיים לדוגמה במחנה בכפר סולד, אזור גליל עליון).
 - בורות ספיגה - מתקן תת קרקעי. מיכל מחורר שתחתיתו מלאה בחצץ, המים האפורים שבו מחלחלים לתת הקרקע. במחנה גדול נדרש ריקון מידי פעם. התקנת הבורות והסדרת קו הולכה אליהם על ידי קק"ל, תפעולם וריקונם באחריות תנועת הנוער (קיים לדוג' במחנה ביער המגינים, אזור שפלה חוף).
 - באתרים בהם יש דרישה של הרשויות: רשות ניקוז או משרד הבריאות, להקמת קו ביוב קבוע למים האפורים ויש התכנות מבחינת מרחק למערכת קיימת, יבנה קו קבוע על ידי קק"ל (קיים לדוגמה במחנה ביער עכברה אזור גליל עליון).
11. מתקן להפרדת שומנים במטבח: אם נדרש יהיה באחריות תנועת הנוער כולל הצבה ותפעול.
12. דרכי גישה: קק"ל תכשיר ציר גישה למחנה עביר לרכב פרטי ואוטובוסים וצירים מרכזיים בתוכו, כולל הכשרת חנייה בקרבת המחנה להורדת החניכים ולביקורי הורים.
13. נגישות לאנשים עם מוגבלות: מטופל על ידי תנועת הנוער באמצעות מתן סיוע אנושי צמוד במהלך המחנה בהתאם לצרכים המשתנים.
14. כיבוי אש: באחריות תנועת הנוער לדאוג למים, ציוד ולאמצעים לכיבוי/מקרה חירום בהתאם לדרישות של רשות כיבוי אש.
15. מתקני אשפה: הצבת מכולה/פח ניידים בעלי מכסה וריקונם באופן סדיר באחריות תנועת הנוער.
16. היתרי בניה: אם ידרש יבוצע על ידי קק"ל
17. רישוי עסק: וכן כל היתר הנדרש על פי דין לקיום המחנה, באחריות תנועת הנוער.
18. טיפול יערני ובטיחות: כולל בין היתר גיזום והרמת נוף העצים במחנה עד ל 5 מ' וטיפול בתהלוכה האורן. סקר בטיחות בהתאם לתורת הבטיחות וסקר עצים תקופתי של קק"ל, אלה יבוצעו על ידי קק"ל או מי מטעמה.
- באחריות תנועת הנוער לערוך סקר עצים משלים לצורך כל פעילות המתבצעת על עצי היער או באמצעותם וכן סקר בטיחות ספציפי בשטח שיסדיר את השטח מבחינה בטיחותית למחנה, בכפוף

מנהל פתוח הקרקע - קהילה ויער

- לנאמר בכתב ההתחייבות עליו חותמת תנועת הנוער כתנאי לקיום המחנה. במידה ויידרש טיפול יערני בגין הסקר המשלים הוא יבוצע ע"י קק"ל ובמימונה.
19. במידה ויידרש פיתוח של תשתיות מעבר למפורט במסמך זה ולתכנון המוסכם בשטח, הדבר יעשה ייעשה אך ורק באישור ופיקוח של קק"ל.
20. תכנון המחנה ותשתיותיו יעשה על ידי האזור ומח' התכנון במרחב בסיוע אנשי מקצוע נוספים בהתאם לנדרש ובשיתוף עם נציגי תנועות הנוער הרלוונטיות.
21. בבסיס התכנון מומלץ ליצור הפרדה בין אזורי תפעול ולוגיסטיקה (מטבח ואקונומיה, שירותים, מקלחות, מכולות אשפה) לאזורי שהייה ולינה. המשטחים הקשיחים יהיו בהיקף ובקצוות של אזורי הלינה ובקרבה לתשתיות מים, ביוב ודרכים לוגיסטיות.
22. מחנות לדוגמה: במהלך 2014-2016 נבנו ושודרגו שני מחנות תקופתיים גדולים ביער עכברה שבאזור גליל עליון וביער המגינים באזור שפלה חוף ומחנה קטן ביער חנתון בגליל מערבי וביער חרובית בשפלה. תהליכי התכנון והפיתוח בוצעו על ידי אנשי מקצוע של קק"ל בעצה אחת עם נציגי תנועת הנוער הרלוונטיות. מומלץ מאוד להיעזר בניסיון מתכנון ובניית אתרים אלה.

בברכה,

גלעד מסטאי, משה שלר